

Datum
2023-11-29
Vår referens
Aida Memisovska
Utvecklingssamordnare
Diarienummer
VN-2023-63

Yttrande

Till
Valnämnden

Besvarande av nämndinitiativ från Sverigedemokraterna avseende politisk påverkan i närheten av vallokaler

Yttrande

Sverigedemokraterna inkom den 21 augusti 2023 med ett nämndinitiativ avseende politisk påverkan i närheten av vallokaler. Initiativtagarna yrkar följande: - *Att tillskriva valmyndigheten och/ eller annan berörd myndighet och behysa denna problematik och föreslå att ingen politisk påverkan skall vara möjlig i närheten av vallokalen.*

Nämnden beslutade att ge förvaltningen i uppdrag (VN-2023-50, § 54) att inkomma med ett förslag till besvarande av nämndinitiativet. Förvaltningen lämnar följande yttrande:

Enligt vallagen (2005:837) 8 kap. 3 § vallagen får det inte, på ett röstmottagningsställe eller i ett utrymme intill detta, förekomma propaganda eller annat som syftar till att påverka eller hindra väljarna i deras val. Att väljaren ska vara ostörd och skyddad från varje form av påverkan under själva valhandlingen utgör ett led i att trygga genomförandet av fria och hemliga val.

Valmyndigheten har i ett ställningstagande om värdeneutrala röstmottagningsställen och förbud mot propaganda (VAL-167) redogjort för myndighetens uppfattning i den rättsliga frågan, vilket fungerar som vägledande för de lokala valmyndigheterna. Valnämnden har inför de allmänna valen 2022 beslutat om förhållningsregler för propaganda, vilka har varit i linje med valmyndighetens ställningstagande. Valnämnden avser att ta fram liknande förhållningsregler även inför Europaparlamentsvalet 2024.

I samband med valets genomförande informerar valnämnden väljare och partifunktionärer om rådande förbud genom att sätta upp affischer med ordningsregler på alla röstmottagningsställen. Av ordningsreglerna framgår det tydligt att ingen partipolitisk propaganda får förekomma i eller intill val- eller röstningslokalen. Röstmottagarna informeras vid valnämndens obligatoriska utbildningar att det inte är tillåtet för partifunktionärer att gå in på röstmottagningsställen med klädsel som är partipolitisk. Vidare uppmanas röstmottagarna att vara uppmärksamma på om det skulle ske partipolitiska kampanjer eller andra aktiviteter och i sådana fall meddela valnämnden omgående. Valprövningsnämnden har uttryckt att det inte är möjligt eller ens lämpligt att i föreskrifter precisera hur stort utrymme som omfattas av förbudet. Valprövningsnämnden har även i samband med ett tidigare beslut uttalat att företrädare för olika partier enligt tradition får dela ut valsedlar utanför röstmottagningsställen under pågående röstning. Valnämnden har därmed

tidigare gjort bedömningen att partiföreträdarnas utdelning av valsedlar utanför röstmottagningsställen inte faller inom ramen av förbudet mot propaganda.

Det finns idag lagstiftning som gör det förbjudet att föra politiska påverkansaktiviteter på ett röstmottagningsställe eller i ett utrymme intill detta, tydliga ställningstaganden från valmyndigheten och uttalanden från Valprövningsnämnden. Valnämnden arbetar kontinuerligt med att informera röstmottagare, väljare och partifunktionärer om rådande regler. Under våren 2024 har valnämnden dessutom tagit initiativ till att tillsammans med valkansliet anordna ett informationstillfälle för samtliga riksdagspartier och övriga berörda partier som ställer upp i EU-valet 2024 med syfte att informera om valnämndens förhållningsregler. Mot bakgrund av ovanstående föreslås valnämnden att avslå nämndinitiativet.